

Europejska karta praw i obowiązków rodziców została opracowana przez Europejskie Stowarzyszenie Rodziców (EPA) i przyjęta w 1992 roku. (...) Europejska karta praw i obowiązków rodziców wskazuje na ważne miejsce rodziców w systemie edukacyjnym, a także w lokalnej społeczności. Reprezentuje stanowisko, że rodzice mogą wymagać od osób i instytucji odpowiedzialnych za edukację formalną ich dziecka, by respektowano ich prawa do przewodniej i aktywnej roli w edukacji dziecka. Rodzice mają również pewne obowiązki wobec dziecka i szkoły.

Prawa rodziców

Zgodnie z Kartą rodzic ma **prawo do uznania jego roli „pierwszego nauczyciela”, pierwszego wychowawcy swojego dziecka** (pkt 2). Ma on również **prawo do wyboru takiej drogi edukacji dla swojego dziecka, która będzie najbliższa jego przekonaniom i wyznawanym wartościom** (pkt 5).

Aby dokonać wyboru, rodzic powinien **mieć dostęp do informacji o instytucjach oświatowych oraz potrzebach, możliwościach i osiągnięciach edukacyjnych swojego dziecka w ramach edukacji formalnej** (w pkt 3 i 4), czyli odbywającej się w szkołach wszystkich poziomów i na studiach. Dziecko nie wzrasta bowiem w izolacji, lecz jest częścią większej społeczności, co zostało podkreślone w Preambule. Wynika stąd również prawo rodziców do **otrzymywania wsparcia ze strony osób oraz instytucji zaangażowanych w edukację ich dziecka, włącznie ze wsparciem finansowym ze strony państwa, mającym na celu wyeliminowanie wszelkich barier, które mogłyby przeszkodzić w dostępie do edukacji** (pkt 9). Konieczność zapewnienia odpowiednich warunków, w jakich odbywa się kształcenie, wynika również z **prawa do edukacji wolnej od dyskryminacji z powodu koloru skóry, rasy, płci, wyznania, płci oraz pozycji ekonomicznej, edukacji odbywającej się w atmosferze tolerancji i zrozumienia dla innych** (pkt 1). Rodzice mają również **prawo oczekiwać, by w ramach edukacji formalnej ich dzieci zdobywały wiedzę duchową i kulturową** (pkt 6).

Ponieważ za wychowanie dziecka odpowiedzialność ponosi wiele osób i instytucji, a nie tylko rodzice, w Europejskiej karcie praw i obowiązków rodziców podkreśla się wagę ścisłej współpracy wszystkich zaangażowanych stron. Rodzice mają **prawo do wydawania opinii i przeprowadzania konsultacji z władzami odpowiedzialnymi za edukację formalną na wszystkich poziomach ich struktur** (pkt 8). Mają również **prawo żądać od władz publicznych, by jakość usług edukacyjnych była na jak najwyższym poziomie** (pkt 10) i **wpływać na politykę oświatową realizowaną w szkołach ich dzieci** (pkt 7) osobiście lub za pośrednictwem organów ich reprezentujących.

Obowiązki rodziców

Europejska karta praw i obowiązków rodziców wskazuje, że oprócz szeregu praw rodzice mają również obowiązki. Należy do nich, na poziomie najbardziej fundamentalnym, **obowiązek świadomego wychowywania swoich dzieci w duchu odpowiedzialności za siebie i cały ludzki świat** (pkt 1), **w poszanowaniu i akceptacji dla innych osób oraz ich przekonań** (pkt 6), a także **obowiązek niezaniechania dzieci** (pkt 2).

Z obowiązku niezaniechania dzieci wynika również dbałość o ich proces edukacyjny, który może przebiegać w sposób harmonijny jedynie przy aktywnym współudziale rodziców. Dlatego kolejne obowiązki, jakie Karta nakłada na rodziców, dotyczą **świadomego wyboru drogi edukacyjnej swoich dzieci** (pkt 5), **zaangażowania się rodziców, jako partnerów nauczania dzieci w szkole** (pkt 3), w tym również **przekazywania wszelkich informacji służących wspólnym (tj. domu i szkoły) celom edukacyjnym przedstawicielom szkół, do których uczęszczają ich dzieci** (pkt 4).

Kolejnym obowiązkiem rodziców jest **osobiste włączanie się w życie szkół ich dzieci oraz życie lokalnej społeczności** (pkt 7). Powinno ono skutkować **utworzeniem demokratycznych, reprezentatywnych organizacji, które będą reprezentowały rodziców i ich interesy** (pkt 8). Taką organizacją na poziomie klasy w Polsce jest np. rada klasowa, na poziomie szkoły rada rodziców, a na poziomie ponadlokalnym są to różne stowarzyszenia, np. Polskie Stowarzyszenie Rodziców oraz Stowarzyszenie „Rodzice w Edukacji”, które zrzesza rodziców oraz przedstawicieli rad rodziców i rad szkół z całej Polski. Do obowiązków rodziców należy również **poświęcanie czasu i uwagi swoim dzieciom i zaangażowanie w ich edukację, tak aby wzmocnić wysiłki dzieci i ich nauczycieli kierowane na osiągnięcie określonych celów nauczania** (pkt 9). W tym celu rodzice powinni również poznać się nawzajem i współpracować ze sobą, aby tym lepiej wypełniać **obowiązki „pierwszych nauczycieli” i partnerów** (pkt 10).

Podsumowanie

Europejska karta praw i obowiązków rodziców to bardzo ważny dokument, który w klarowny sposób wskazuje na istotne miejsce rodzica w życiu szkoły i lokalnej społeczności. Rodzice mają obowiązek brać udział w życiu szkoły swojego dziecka i angażować się w proces wychowania i zdobywania wiedzy. Mają przy tym prawo do brania udziału – osobistego lub poprzez swoich reprezentantów (np. radę rodziców lub Stowarzyszenie „Rodzice w Edukacji”) – w procesie podejmowania decyzji dotyczących wszystkich najistotniejszych kwestii dotyczących edukacji formalnej i kształtowania

polityki oświatowej, na wszystkich poziomach. Wraz z Powszechną deklaracją praw człowieka, Konwencją o prawach dziecka, Konstytucją Rzeczypospolitej Polski i dwoma ustawami (ustawą o systemie oświaty oraz ustawą Karta nauczyciela) dokument, o którym mowa, gwarantuje rodzicom szereg praw, wspierających i wzmacniających ich pozycję, jako partnera osób i instytucji zaangażowanych w edukację ich dziecka. W oparciu o zagwarantowane w nim prawa, rodzice mogą bardziej odpowiedzialnie spełniać się w roli najważniejszych nauczycieli i wychowawców swoich dzieci, angażując się w życie szkoły i społeczności, a jednocześnie liczyć na wsparcie instytucjonalne, gdyby ich prawa nie były należycie respektowane. Jak podkreślono w Preambule do Europejskiej karty praw i obowiązków rodziców, wzajemna pomoc i wzajemny szacunek rodziców i instytucji edukacyjnych stanowi dziś niezbędny warunek wychowania dzieci i młodzieży, będąc przy tym wyrazem nadziei i wiary w wartości przekazywane kolejnym pokoleniom żyjącym w różnorodnej, demokratycznej Europie.

Na podstawie:

http://rodziceiskola.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=41%3Ao-czym-mowieuropejska-karta-praw-i-obowizkow-rodzicow&catid=9%3Ajeste-rodzicem--masz-wpyw&Itemid=34&showall=1

Pełen tekst Europejskiej Karty Praw i Obowiązków Rodziców: *<http://www.men.gov.pl/index.php/dla-rodzicow/prawa-rodzicow>*